

DREPT CIVIL ȘI PROCESUAL CIVIL

CZU: 347.91/.95:340.6

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2024.2\(69\).05](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2024.2(69).05)

IMPACTUL LEGII NR. 114 DIN 16.05.2024 ASUPRA PROCEDURII DE INSTITUIRE A MĂSURILOR DE OCROTIRE JUDICIARĂ

Igor COBAN,
*conferențiar universitar,
doctor în drept, USM*
<https://orcid.org/0000-0003-1934-9352>

Dionis BRÎNZĂ,
doctorand, USM
<https://orcid.org/0000-0003-3428-5350>

IMPACT OF LAW NO. 114 OF 16.05.2024 ON THE PROCEDURE FOR ESTABLISHING THE JUDICIAL PROTECTION MEASURE

SUMMARY

On 16.05.2024 the Parliament of the Republic of Moldova adopted law no. 114 of 16.05.2023 on mental health and well-being. The law under consideration also has direct influences on the procedure for establishing judicial protection measures. Therefore, in this paper we will examine the influence of the nominated law on the procedure for establishing, renewing and revoking judicial protection measures. Likewise, through this paper we will propose ferenda bills to the law under consideration in order to enrich the legal framework.

Key-words: *judicial protection measures, person in charge of protection, forensic psychiatric expertise, extrajudicial psychiatric expertise.*

SUMAR

La data de 16.05.2024 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 114 din 16.05.2023 privind sănătatea și bunăstarea mintală. Legea examinată aduce influențe directe și asupra procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară. Prin urmare, în prezenta lucrare vom examina influența legii nominalizate asupra procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciară. La fel, prin prezentul studiu vom expune propuneri de lege ferenda la actul normativ supus cercetării pentru a perfecționa cadrul legal.

Cuvinte-cheie: *măsuri de ocrotire judiciară, persoană însărcinată cu ocrotirea, expertiză psihiatrică judiciară, expertiză psihiatrică extrajudiciară.*

Prin reglementarea instituției „Măsurile de ocrotire judiciară” s-a produs o reformă și revoluție conceptuală în sistemul de drept al Republicii Moldova privind capacitatea juridică a persoanei fizice.

Deși modificările operate de către legiuitor în legislația de drept material și drept procedural civil din punct de vedere al dimensiunii temporale nu ar fi trebuit să impună o intervenție radicală în instituția respectivă într-o perioadă atât de scurtă, Parlamentul Republicii Moldova analizează amendarea substanțială a instituției „Măsuri de ocrotire judiciară”, forțând anumite reglementări până la inconveniente conceptuale.

La data de 16.05.2024 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 114 din 16.05.2024 privind sănătatea și bunăstarea mintală. Respectiva lege intră în vigoare la data de 13.12.2024 și vine să abroge Legea nr.1402/1997 privind sănătatea mentală.

Potrivit autorilor, respectiva lege propune o nouă abordare în domeniu, punând accent pe promovarea noilor orientări de susținere a sănătății mintale la nivelul întregii populații.

Legea nr. 114 din 15.05.2024 privind sănătatea și bunăstarea mintală vine cu influențe directe și asupra procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciară. Totodată, este de menționat că respectiva lege conține mai multe lacune și inconveniente conceptuale.

O primă inconveniență provocată de legea analizată se referă la un aspect conceptual, și anume la denumirea reprezentanților persoanei supuse măsurii de ocrotire. Astfel, în legea nominalizată, pentru a determina reprezentanții persoanei supuse măsurilor de ocrotire, se folosește sintagma „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*”. Considerăm că această sintagmă este prea limitativă, ori persoana împuternicită cu mandat de ocrotire se referă doar la una dintre măsurile de ocrotire, și anume la mandatul de ocrotire în viitor – care este o măsură de ocrotire contractuală (art. 76-91 Cod Civil).

Potrivit art. 76 al Codului civil, *mandatul de ocrotire este un act juridic civil întocmit de persoana fizică care are capacitate deplină de exercițiu, prin care aceasta împuternicește una sau mai multe persoane să o reprezinte în situația în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, ea nu își va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile ori exprima voința*. Art. 78 al Codului civil prevede că *mandatul de ocrotire în viitor se poate conține într-un contract de mandat, într-o procură sau într-un alt act juridic*.

Așadar, din normele prenotate rezultă că „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*” este acea persoana care a fost împuternicită printr-un act juridic civil, numit mandat de ocrotire în viitor.

Prin folosirea sintagmei „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*” se ignoră persoanele însărcinate cu ocrotirea în baza măsurilor de ocrotire judiciară, și anume ocrotitorul provizoriu, curatorul și tutorele. Ocrotitorul provizoriu, curatorul și tutorele nu sunt împuterniciți în baza mandatului de ocrotire, ci în baza hotărârii judecătorești de instituire a măsurii de ocrotire judiciară. Prin urmare, ocrotitorul provizoriu, curatorul și tutorele nu intră în categoria „*persoanelor împuternicite cu mandat de ocrotire*”.

Urmează a se ține cont de birocrăția excesivă și interpretarea limitativă prezentă în instituțiile statale, în special – cele medicale. Astfel, folosirea sintagmei „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*” pentru a denumi reprezentantul persoanei supuse măsurii de ocrotire poate duce

la faptul ca ocrotitorul provizoriu, curatorul și tutorele să nu fie admiși în calitate de reprezentanți ai persoanei ocrotite, în cazul intervenției în sănătatea mintală a acestei persoane. Folosirea sintagmei „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*” va duce, în practică, la situația în care consimțământul tutorelui nu va fi considerat valid pentru intervenția în sănătatea mintală a persoanei supuse tutelei.

Ținând cont de cele menționate și pentru a înlătura lacunele descrise, considerăm necesar de a fi substituită sintagma „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*” cu sintagma „*persoana însărcinată cu ocrotirea*”. Folosirea sintagmei „*persoana însărcinată cu ocrotirea*” este mai oportună deoarece înglobează în sine toate persoanele care asistă sau reprezintă persoana supusă măsurilor de ocrotire, atât cele contractuale cât și cele judiciare.

Mai mult ca atât, din analiza sistemică a normelor juridice ce se referă la măsurile de ocrotire, constatăm că legiuitorul folosește anume sintagma „*persoana însărcinată cu ocrotirea*” pentru determinarea persoanelor care asistă sau îl reprezintă pe cel supus măsurilor de ocrotire. În apărarea respectivului raționament sunt relevante următoarele exemple de norme: art. 65 alin. (6) Cod Civil, art. 68 Cod Civil, precum și § 2 al secțiunii 6 din Titlul II al Codului civil etc.

Totodată, pledăm pentru utilizarea sintagmei „*persoană însărcinată cu ocrotirea*”, dar nu a expresiei „*persoană împuternicită cu ocrotirea*”. Acest raționament se bazează pe necesitatea corelării conceptelor și termenilor utilizați în legea materială. Codul civil utilizează în acest sens sintagma „*persoana însărcinată cu ocrotirea*”.

Mai mult, considerăm că termenul „*însărcinată*” exprimă particularitățile statutului juridic al respectivelor persoane. Deoarece numirea persoanei în calitate de tutore, curator, ocrotitor provizoriu nu acordă doar împuterniciri, dar impune și anumite obligații, încălcarea cărora atrage răspunderea prevăzută de lege.

Așadar, urmare a celor expuse supra, constatăm necesitatea substituirii sintagmei „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*” din legea analizată cu sintagma „*persoana însărcinată cu ocrotirea*”.

În alt registru, constatăm că prin Legea nr. 114 din 16.05.2024 privind sănătatea și bunăstarea mintală s-au exclus prevederile ce se refereau la expertiza extrajudiciară psihiatrică efectuată în scopul instituirii măsurilor de ocrotire judiciare, prevederi stipulate la art. 14¹ și 14² a

Legii nr. 1402/1997 privind sănătatea mentală. Considerăm că această excludere va avea un efect negativ, în acest sens fiind relevante următoarele raționamente.

Prin Legea nr. 66 din 13.04.2017 [6] a fost revizuit conceptul de limitare a capacității de exercițiu și declarare a persoanei incapabile, fiind adoptată instituția măsurilor de ocrotire. Totodată, una dintre cerințele stabilite pentru cererea de instituire a măsurilor de ocrotire constituie prezentarea unui raport de expertiză extrajudiciară psihiatrică eliberat cu cel mult două luni înainte de data depunerii cererii (vezi art. 307 alin. (2) Cod de procedură civilă și art. 81 alin. (1) Cod civil). Respectiva cerință a fost stabilită pentru a se dovedi una dintre condițiile esențiale pentru instituirea măsurii de ocrotire, și anume că *persoana - în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice - nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința*.

În acest sens, Legea nr. 1402/1997 privind sănătatea mentală [7] a fost completată cu art. 14¹ și 14². Aceste norme au venit să reglementeze procedura de realizare a expertizei extrajudiciare psihiatrice efectuate în scopul instituirii măsurii de ocrotire, precum și conținutul raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică.

Art. 14¹ al Legii nr. 1402/1997 statuează ce informații trebuie să conțină raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică. Informațiile nominalizate vin să determine dacă sunt instituite condițiile de ordin psihiatric pentru instituirea măsurilor de ocrotire. Ele, la fel, vin să determine nivelul discernământului persoanei de care depinde tipul măsurii de ocrotire aplicabilă (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă), precum și termenul pentru care se instituie măsura de ocrotire.

Sub alt aspect, norma prenotată reprezintă o garanție pentru persoanele care solicită efectuarea expertizei extrajudiciare psihiatrice în scopul instituirii măsurilor de ocrotire. Ori raportul de expertiză, reieșind din prevederile art. 37 al Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, în esență, vine să dea răspuns la întrebările formulate de ordonatorul expertizei, soluționarea cărora au importanță pentru examinarea cauzei. De regulă, persoanele care solicită efectuarea expertizei extrajudiciare psihiatrice în scopul instituirii măsurilor de ocrotire nu au cunoștințele și abilitățile necesare de a formula întrebările necesare și suficiente către expertul

judiciar, pentru instituirea măsurilor de ocrotire. Din acest motiv, legiuitorul, prin Legea nr. 66 din 13.04.2017, a venit în întâmpinarea respectivelor persoane, indicând direct informația care trebuie să o conțină raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică.

La fel, art. 14¹ alin. (4) al Legii nr. 1402/1997 prevede o normă esențială pentru procedura de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară. Norma dată prevede că, *„prin derogare de la art. 19 alin. (5) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică poate servi drept probă într-un proces judiciar”*. În lipsa acestei norme, în cadrul procedurii de instituire, reînnoire sau revocare a măsurii de ocrotire judiciară va apărea o *antinomie* - sub formă de coliziune a normelor de drept. Ori, reieșind din prevederile art. 19 alin. (5) din Legea nr. 68/2016, raportul de expertiză extrajudiciară poate fi utilizat doar într-un proces de natură extrajudiciară.

Așadar, în lipsa normei prevăzută la art. 14¹ alin. (4) al Legii nr. 1402/1997, vom fi în situația când art. 307 alin. (2) Cod de procedură civilă dispune necesitatea prezentării unui raport de expertiză extrajudiciară psihiatrică, iar pe de altă parte art. 19 alin. (5) din Legea nr. 68/2016 prevede că raportul de expertiză extrajudiciară nu poate fi utilizat în cadrul procesului judiciar.

Art. 14² al Legii nr. 1402/1997, la rândul său, prevede particularitățile procedurii de efectuare a expertizei psihiatrice extrajudiciare. Articolul nominalizat prevede modul de depunere a cererii privind efectuarea expertizei extrajudiciare psihiatrice, precum și termenul de efectuare a expertizei și eliberare a raportului de expertiză extrajudiciară. Respectivele norme vin să faciliteze și să ușureze situația persoanelor care solicită efectuarea expertizei extrajudiciare psihiatrice în scopul instituirii măsurilor de ocrotire.

Considerăm că este oportun de a include respectivele norme (adică art. 14¹ și 14² din Legea nr. 1402/1997) și în Legea privind sănătatea și bunăstarea mintală. Oportunitatea includerii respectivelor norme rezultă în special din necesitatea reglementării procedurii de efectuare a expertizei psihiatrice extrajudiciare, pentru ușurarea sarcinilor justițabiilor.

Sub alt aspect, este de menționat că atât Legea nr. 1402/1997, cât și Legea nr. 114 din 15.07.2024 privind sănătatea și bunăstarea

mentală nu conțin reglementări referitor la expertiza psihiatrică judiciară efectuată în cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire judiciară. Prin urmare, constatăm necesitatea de a înlătura această lacună legislativă.

În special, este necesar de a reglementa termenul de efectuare a expertizei și eliberare a raportului de expertiză, precum și conținutul raportului de expertiză judiciară. Ori, reieșind din specificul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară, aceasta urmează a fi examinată în termeni cât mai restrânși. Așadar, dată fiind celeritatea deosebită a procedurii privind măsurile de ocrotire, considerăm că legiuitorul urmează să vină cu completări corespunzătoare la legislația în vigoare.

În acest sens, propunem de a lua drept bază prevederile art. 14² alin. (1) din Legea nr. 1402/1997 privind sănătatea mentală. Totodată, dat fiind faptul că expertiza judiciară psihiatrică nu se reduce doar la informațiile prevăzute la art. 14¹ alin. (1) din Legea nr. 1402/1997, în încheierea judecătorească privind efectuarea expertizei judiciare psihiatrice fiind posibil formularea întrebărilor de o complexitate ridicată, considerăm necesar includerea prevederilor privind prelungirea termenului de eliberare a raportului de expertiză. Iar pentru a elimina posibilele abuzuri din partea experților judiciari, urmează a institui un termen maxim de prelungire a termenului de examinare a persoanei și întocmire a raportului de expertiză.

Prin urmare, considerăm necesar ca art. 27 al Legii nr. 114 din 15.07.2024 privind sănătatea și bunăstarea mentală să fie suplinit cu două alineate noi, după cum urmează: „În cazul dispunerii efectuării expertizei judiciare psihiatrice în scopul instituirii, reînnoirii sau revocării unei măsuri de ocrotire, persoana vizată va fi examinată în termen de cel mult șapte zile din data parvenirii încheierii judecătorești. Raportul de expertiză judiciară psihiatrică se eliberează solicitantului în termen de șapte zile după examinarea persoanei vizate.

În dependență de complexitatea întrebărilor formulate, termenul privind eliberarea raportului poate fi prelungit cu cel mult zece zile, motivele prelungirii termenului se vor conține obligatoriu în raportul de expertiză”.

Considerăm că raportul de expertiză judiciară psihiatrică efectuat în scopul instituirii măsurii de ocrotire judiciară trebuie să conțină în mod obligatoriu informațiile stabilite de art. 14¹ alin. (1) din Legea nr. 1402/1997. Ori, după cum

ne-am expus supra, informațiile nominalizate vin să determine dacă sunt instituite condițiile de ordin psihiatric pentru instituirea măsurilor de ocrotire judiciară.

În acest sens, în literatura de specialitate [1, p. 364] expertiza judiciară este definită ca un mijloc de probă prin care se aduce la cunoștința organelor judiciare opinia unor specialiști cu privire la acele împrejurări de fapt pentru a căror lămurire sunt necesare cunoștințe deosebite, opinie care se formează pe baza unei activități de cercetare concretă a cazului și aplicării unor informații de specialitate de către persoanele competente desemnate de organele judiciare.

Expertiza psihiatrică, la rândul său, este o activitate interdisciplinară care are ca scop depistarea tulburărilor psihopatologice și a influențelor pe care acestea le au asupra capacității individului de a putea aprecia conținutul și consecințele faptelor sale, precum și a posibilității individului de a-și exprima liber voința față de un anumit act pe care l-a comis. Sarcina fundamentală a expertizei medico-legale psihiatrice este de a aprecia discernământul persoanei [8, p. 6-7].

Necesitatea efectuării expertizei psihiatrice pentru instituirea măsurii de ocrotire judiciară este dictată de însuși temeiul instituirii acestui tip de ocrotire. Temeiul instituirii măsurii de ocrotire este prevăzut de art. 65 alin. (1) al Codului civil. Potrivit normei prenotate, *persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința, poate beneficia de o măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa*. Respectiva normă, prevede față de cine poate fi instituită măsura de ocrotire. Astfel, măsura de ocrotire poate fi aplicată față de persoana care, din cauza unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale sau exprima voința [2, p. 67].

După cum, însă, am menționat supra, raportul de expertiză vine să dea răspunsuri la întrebările formulate de ordonator. Iar dat fiind faptul că expertiza judiciară în procedura civilă se dispune de instanța de judecată, anume ea și este ordonatorul expertizei. Prin urmare, instanța de judecată urmează să formuleze întrebările care vor fi puse în sarcina expertului judiciar. Instan-

ța de judecată urmează să formuleze întrebările în așa fel încât răspunsurile la acestea să poată determina dacă au fost întrunite condițiile de ordin medical și psihiatric, de instituire a măsurii de ocrotire, stabilit la art. 65 alin. (1) al Codului civil. Prin urmare, judecătorul trebuie să dețină cunoștințe speciale în domeniul psihiatriei pentru a formula întrebările în mod corect, *per a contrario*, raportul de expertiză nu va clarifica dacă au fost întrunite condițiile de ordin medical și psihiatric, de instituire a măsurii de ocrotire, ceea ce va duce la necesitatea efectuării unei expertize psihiatrice repetate, care necesită timp, sau examinarea cauzei fără clarificarea acestui aspect, ceea ce denaturează actul de înfăptuire a justiției.

Reieșind din realitățile practice ale sistemului de justiție al Republicii Moldova, care nu prevăd specializarea completelor de judecată în procesul civil, un complet de judecată poate examina în aceeași zi o cauză civilă din domeniul comercial și o cauză de instituire a măsurii de ocrotire judiciară. Prin urmare, nu putem cere de la judecători să dețină cunoștințe speciale în domeniul psihiatriei. Din aceste motive, suntem de părerea ca legea trebuie să reglementeze conținutul minim al raportului de expertiză psihiatrică judiciară efectuată în scopul instituirii, reînnoirii sau revocării măsurii de ocrotire judiciară.

Sub aspect de drept comparat este de menționat că legislația României conține prevederi ce se referă la conținutul raportului de expertiză psihiatrică (raport de evaluare medicală și psihologică) efectuat în cadrul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire. Astfel, art. 938 alin. (6) al Codului de procedură civilă al României prevede că „raportul de evaluare medicală și cel de evaluare psihologică a persoanei a cărei ocrotire se solicită cuprind, după caz, referiri la natura și gradul de severitate al afecțiunii psihice și la evoluția previzibilă a acesteia, la amploarea nevoilor sale și la celelalte circumstanțe în care se găsește, precum și mențiuni privind necesitatea și oportunitatea instituirii unei măsuri de ocrotire” [5]. Din câte putem observa, conținutul raportului de evaluare medicală și psihologică prevăzut la art. 938 alin. (6) al Codului de procedură civilă al României este similar informațiilor care trebuie să se conțină în raportul de expertiză extrajudiciară conform art. 14¹ din Legea nr. 1402/1997.

În mod similar, art. 1241 al Codului de procedură civilă al Belgiei [3] prevede necesita-

tea prezentării raportului de expertiză psihiatrică, doar că în legislația belgiană acesta se numește certificat medical detaliat. La fel, art. 1241 al Codului de procedură civilă al Belgiei conține reglementări referitor la conținutul respectivului certificat. Așadar, norma precitată prevede că certificatul menționat trebuie să conțină, cel puțin:

- 1) *dacă persoana protejată sau care urmează să fie protejată se poate deplasa;*
- 2) *starea de sănătate a persoanei protejate sau care urmează să fie protejată;*
- 3) *impactul acestei stări de sănătate asupra bunei gestionări a intereselor sale de natură patrimonială sau de altă natură. În ceea ce privește interesele de natură patrimonială menționate la alineatul (3) litera (3), se menționează în special dacă persoana protejată sau care urmează să fie protejată este în continuare în măsură să citească raportul conducerii;*
- 4) *îngrijirea pe care o implică în mod normal o astfel de stare de sănătate.*

Prevederi similare sunt și la art. 1219 Cod de procedură civilă al Republicii Franceze [4]. Potrivit acestei norme, certificatul medical detaliat prevăzut de art. 431 cod civil:

- *descrie cu exactitate alterarea facultăților adultului care urmează a fi protejată sau care este deja protejată;*
- *oferă judecătorului orice informație cu privire la evoluția previzibilă a acestei modificări;*
- *precizează consecințele acestei modificări asupra necesității de asistență sau de reprezentare a adultului în acte de viață civilă, atât patrimoniale, cât și cu caracter personal.*

După cum vedem, legislația diferitelor state prevede denumiri diferite pentru actul medical care explică starea psihiatrică a persoanei. La fel, legislația diferitelor state prevede și un conținut diferit al respectivelor acte. Dar legislațiile respectivelor state conțin prevederi ce reglementează actul medical, care să explice starea psihiatrică a persoanei, precum și ce trebuie să conțină respectivul act medical. Tot în acest sens, observăm că legislațiile statelor menționate, la reglementarea conținutului actului medical care explică starea psihiatrică a persoanei, au stabilită că acest act, în mod obligatoriu, trebuie să conțină informații referitor la starea de sănătate mintală a persoanei, precum și nivelul discernământului acestei persoane.

Este important de menționat că, anterior, cu ocazia expunerii asupra regimului juridic al expertizei psihiatrice în cadrul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară [2, p. 72], am evidențiat omisiunea legiuitorului de a prevedea reglementări a conținutului raportului de expertiză judiciară efectuat în cadrul procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciară. La fel, în lucrarea nominalizată am venit cu propunerea ca legiuitorul să stabilească pe cale legislativă ca informațiile prevăzute la art. 14¹ alin. (1) din Legea nr. 1402/1997 să se conțină și în raportul de expertiză judiciară. Spre regret, constatăm că aceste propuneri ale noastre au rămas fără de atenție din partea legiuitorului.

Concluzii

După cum am demonstrat supra, Legea nr. 114 din 16.05.2024 privind sănătatea și bunăstarea mintală conține lacune și inconveniente conceptuale care influențează negativ interpretarea sensului legii la aplicarea procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară.

O primă inconvenientă, de ordin conceptual, se referă la denumirea reprezentantului persoanei în privința căreia s-a instituit măsura de ocrotire judiciară. În acest sens, propunem să fie substituită sintagma „*persoana împuternicită cu mandat de ocrotire*” cu sintagma „*persoana însărcinată cu ocrotirea*”, sintagmă care înglobează în sine tot spectrul de reprezentanți ai persoanei supuse măsurilor de ocrotire.

O observație esențială se referă la excluderea prevederilor care reglementează expertiza psihiatrică extrajudiciară. Respectiva excludere influențează negativ situația justițiabililor, în special a persoanelor care intenționează să depună cerere de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară. Prin urmare, propunem de a include prevederile art. 14¹ și 14² din Legea nr. 1402/1997 și în Legea nr. 114 din 16.05.2024 privind sănătatea și bunăstarea mintală.

O lacună care persistă în legislația în vigoare și care nu a fost înlăturată prin legea analizată se referă la lipsa reglementărilor ce țin de expertiza psihiatrică judiciară efectuată în scopul instituirii, reînnoirii sau revocării măsurilor de ocrotire judiciară.

Referințe bibliografice

1. Belei E. ș.a. *Drept procesual civil. Partea Generală*. Chișinău: Lexon-Plus, 2014. 461 p.
2. Brinză D. Regimul juridic al expertizei psihiatrice în cadrul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară. In: *State, security and human rights: in digital era*, 8-9 decembrie 2022, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2023. Vol.2, p. 66-74.
3. Codul de procedură civilă al Belgiei. https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a1.pl?DETAIL=1967101004%2FF&caller=list&row_id=1&numero=6&rech=13&cn=1967101004&table_name=LOI&nm=1967101055&la=F&dt=CODE+JUDICIAIRE&language=fr&fr=f&choix1=ET&choix2=ET&fromtab=loi_all&trier=promulgation&chercher=t&sql=dt+contains+%27CODE%27%26+%27JUDICIAIRE%27and+actif+%3D+%27Y%27&tri=dd+AS+RANK+&imgcn.x=44&imgcn.y=14#LNK0147 (vizitat la 15.07.2024).
4. Codul de procedură civilă al Republicii Franceze. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070716/LEGISCTA00006149757/#LEGISCTA000038810539 (vizitat la 15.07.2024).
5. Codul de procedură civilă al României. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/177197> (vizitat la 08.07.2023).
6. Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative. Nr. 66 din 13.04.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.171-180.
7. Legea privind sănătatea mentală. Nr. 1402 din 16.12.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1998, nr.44-46.
8. Negruță V. *Psihiatria juridică. Note de curs*. Chișinău 2014. https://criminology.md/wp-content/uploads/2020/06/ispca_note_curs_d_a38.pdf (vizitat la 15.07.2024).